

1

Mithi.

K13/27

 $\frac{1}{41}$

Hhave kuyino nentsha kuholwa. Yiloku kwajabuka banu eluhlangeni, kuNtu, kwakuhona kuholwa.

Lidloti lebanu lelihulu, yinyoka. Banu babeholwa kahulu kwekutshi, ene, munu ufa ceje, abuye. Ngako, ke, mangabe munu efile, ino yekucala, kuchithwa mithi yohe labeyisebedisa.

Lemithi iqhithwa sekubuywa emangwabeni. Lemithi lebeyishayelwe tomo. Kuhona lithemba lelimiyo, kwekuthi ene, itomweja abengqono.

Lemithi ayitange imsite ngalutho. Ngako uyafa. Ufa ihona. Mangabe lusapho selu khale toma, lwaye lwamkhweta lutobuya, ke. Lubuyele ehaya.

2

NjengaMsipha, nje, mnumtane waHlophe, wagula. Kwafunwa inyanga. Yafike yafaka ngoba lugxa lwayo lwaba yinonjolo. Yehluleka. Wayimisa. Kwabitwa nemwe.

Leyo, ke, yafike yathi, ene, kuhona tino netiyambayo esuku. Kufuneka kubethelelwe, ukute abambwe lothakathi. Kulula laha ehaya. Mangabe kubethelelwa, utophila mnumtane.

Ino yeliholo, ke, kuphuma iyabi neyulu ngalona lilanga lelivenhloko. Ayibi yisikweletu ngoba silwane, nethakathi, kosa kumile, kubambwe yitintelezi nemithi yenyanga.

3

Nempela Msipha wayishaya iyabi yahe lemnyama. Yabethela yaceja inyanga, yachuba iyabi, yayamba nayo. Phinje sibambwe silwane, nethakathi. Kufa kwaba yiloku kuya embili, nje. Kwabonakala kwekuthi leyabi iphumele libwamama.

Kwalanjwa nemwe inyanga. Leyo yafike yatibuka kahulu kwekutshi, ene yona mithi yayo itofike ikuthathe kamwe lokufa. Putshi yona ikwati kahle kubethelela kunalenyanga nebethele yehlulwa yikubamba tilwane.

4

Yona yafuna tomo letimbili, nembuti yelugxa. Ngoba itofike ibethelele kucala. Ivule sikhwama ngelugxa. Ibe seyelapha, ke. Leyomo yekubethela, itophuma kamwe nelugxa. Yekwelapha, ke, yona, yophuma sokusinje munu lowo.

4 Lenyanga, ke, yapheka mithi yayo. Wayidla Msipha. Kojwa atange eve bungqono. Noma seyiphelele yohe. Tihlungu tekukhotha, nekubema; mithi yekuphalata, nekugquma; tisidi tekuncinja, nekuchada; timbita tekuboja; mithi yekugeta utimba, nekuthoba; mithi ye kuhlikihla laha kubuhlungu hona; tihumba tekuthunqisa, nemabwe ehlangene netitolomu, tekumukisa kugxothwe tilwane ehaya.

Yayihipha yohe lemithi yayo, bate bethemba banwanwa nenina. Bathi utophila ngempela mnumtane. Kojwa wasuke wafa. Wayishiya yohe lemithi. Ngako, ke, seyi bajumatile. Indlu yenguli idliwa efile.

5 Mangabe bebuya emangqwabeni, baqoqa tino tahe tohe. Batishisa. Akuseho munu notobinca imahla yahe, ngoba usefile. Batishisa baticeja. Bathatha mithi yahe yohe bayichitha. Ngoba lemithi yohe ayethembekile. Awuho noma munwe lomphilisileyo.

Ichithwe yohe nya. Kuthathwe bulongwe, kusinjwe. Ku gecwe magula. Kuhlalwe kasi kutilwe. Aliseho lithemba lato tohe taba. Mithi yehlulekile. Ngako, ke, sebephelelwe yilithemba. Ufile mnumtane. Bahlale kasi, batile.

Kukholwa.

6 Ngoku, ke, makhobiya, ufati waMsipha, ufwana nesilwane. Ufelwe yinjoda. Uyesabeka, uhlala yejwa. Uyenyanenya. Utilile. Ihlidiyo yahe ayeneliswa lutho. Uyaqabanga, kojwa aceji.

Amwati Nkulunkulu, ngoba kwakungakatiwa kuholwa loku. Kojwa, ke, sekufika kuqabanga kwekutshi, ene, ufile munu wami. Utobuyiswa. Abe eseba yilidloti lami nelitoloku lingibekele. Noma ngihlupheka liyofika lidloti ehaya. Kuhlalwe iyomo. Lithethwe. Besekuphela kuhlupheka kwami. Noma ngigulelwa, liyofika lidloti ehaya, liyinyoka. Lithethwe. Kuhlalwe iyomo. Baphile banu bami labagulayo.

Lelithemba lojwa limjabulise. Limjudute ehlidiyweni. Noma ehleli yejwa, eqabanga kwekutshi utoba yini ehlabeni, ngoba usefwana nesilima. Ufelwe yinjoda. Banu batodlala ngaye. Bamhleke. Bamgone.

7

Abe semelwa yilona lelithemba le kuthi, ene, injoda yahe itoba yilidloti. Akholwe yiloku. Ihlidiyo ke, ime sibirji. Ikholwe yeneliswe yikuthi noma ingaseho laha kulelive, kojwa iyona nesityombeka etinyweni tohe.

Uyakholwa ngoku. Unetithemba nelibekileyo. Ubona ino nenga bonwa ngemhlo enyama. Uyeneliswa.

Makhobiya lona usale netinganyama tebafwana taba tinathu, nenombatana yayimwe, yona, ke inombatana lena yase ife esehona yise. Kwasala bona bafwana laba. Magama abo kwaku wuGengqeza, naSitshasami, naBangukudla.

Letinganyana tisetinqane, nje, yibafwanyana nje. Usemusha nje naye Makhobiya. Ubesewufati wekutala nje, kokuba ubesenenjoda.

8

Ngoku, ke, uthe esatilile, kwasekufika mkhuluwe wahe etomtilisa. Amlalise, ngoba phela nujati kwekutshi munu wesifatana efelwe, uke alaliswe. Ate afikelwe yitiboni netitomkhalela. Ngoba yena uyahlala, nje, angahulumi. Kube yiloku kufika banu bahale bahale. Besho kokutshi Hhawu! Wate waholiseka namaHobiya! Engabe idliwa yini injoda yaho!

Besekuphenjula yena mhuluwe. Esebalanjisa kohe kweja kwekufa lokwamthathayo. Naye akhale ngekuhlupheka kwabo, mfowabo efa eshiya unanemunu. Abe zelanja nemavi nawahulumayo mangabe eseyamba. Baphume labo, kungene nabarwe. Kume loko, kute kuphelele tohe tihlobo letitohala. Nhuluwe yena abe yiloku ehleli.

9

Mhuluwe lona wuMubodoloji. Anele abone kwekutshi banu bayaphunguka, ngoku, athanje kuhuluma mavana layitswana ku mahobiya, ngithi yimavi layitswana, nje, hhawe ngisho kwekutshi wayemjixa ngoba emthukuthelele. Kojwa wayemjija ngoba emthanja.

Yena usejahe kubeka ihlidiyo yahe, hona esemadi, nje. Uloku ehuluma tinywana netingasile nje. Atshi noma ehleli ekhedamisile, athi, ukhedamiseleni ngihona nje mina? Obuye umvuse yini loyambileyo? Ngihona mina ngitokondla.

Ahulume nangemavi nabehulumwa yinesimwe siboni atshi, ene,

9 umvile lowaya nothe, "WanaHobiya wakhawula kutala emnqane!"
 10 Athi ene, yena mkhuluwe njalo. Athi, "Wena utotala, nje.
 Ngihona mina ngitokutalisa."

Makhobiya abone engengane. Kwekutshi lomunu uyamweshela.
 Futshi uconje ngekumlala hona esemadi nje. Yena aconjile
 nekuba Mahobiya ayitilele injoda yahe lena, athule.

Kuhlwe. Balale. Kutshi laha sebuti lelele, buthongo, eve
 Mahobiya, NYATHU! NYATHU! Andwebe Mahobiya. Uyeva, useva
 munu usephefumula laha ejute kwahe. Uyeva usembula ingubo.
 Uyembatha. Uyaphefumula!

Mihlolo lekaje yayehla! Abe sevuka kahle Mahobiya athi
 uya kovuthela etiko, abe semjumela usembamba. Athi Mahobiya,
 Awu! Wejani? Adlubulunje ngeyani. Avuthele unilo. Abince
 athathe tino tahe, neluqansi lwahe avule enyango ayambe aye
 11 ekhwabo laha etalwa hona. Wayesehona nina neyise. Afike
 angene esuku. Uyamba ehala.

Babute. Yini kojwa? Athi ngidlala mhuluwe. Uyangibamba!
 Uyangihleka. Ubona ngifelwe wuyise webanwanwa bami. Bamthulise.
 Bamyale. Bathi, ene, ubona nje, ngeke tikusite ngalutho
 tinyembeti. Usecale ucalile nje mhuluwe.

Nalabangemhuluwe batokweshela. Ungahali. Thatha sibirji.
 Ginga libwe. Kojwa hlala hona laha ute uceje kutila kwaho,
 ngoba funa uhulume. Akufuneki uhulume usatilile.

Wahlala ekhwabo inyanga yohe. Ngoba phela munu elimalelwe,
 utila inyanga yohe, angahulumi angamemeti, atile ngempela.
 12 Nemasi angawathinti nakesibayeni angangeni. Nebanu angahlangani
 nabo ngoba usemnyama phela.

Kwathi mangabe sokuphele inyanga, wabuyela emtini eseya
 kosila lijiki, lelijili lekugeta titsha, sokubuyiswa mnumtane
 atoba yilidloti lelihle lakehaya.

Okungathi, ke ngemuva kwalelijili, ke, behaya banu
 batihulume tinjaba tabo. Babe sebembuta, ke, kwekutshi weja
 ngani kwekuba ahulumise mfelokati esemadi, etilile na?

Ngoba phela sohe lesihathi ethulile engahulumi, uyabalisa.
 Ligugu nasenalo limwe. Usecabanga, nje, kwekutshi, unyeni
 wami, ene, afile. Utobuya atoba yilidloti ehaya. Utongibeka

12 ngemehlo namahle. Angibusise netingane tami. Ngitobuyela hona
 13 emtini wami, ngifike ngihlale endlini yami ngondle tingane tami.
 Mangabe ngihluphwa noma yini, uhona yise wetingane tami utoba
 yilidloti afike angibusise netingane tami. Kwaba yikona
 kukholwa kwakhe loko lokumwenelisayo.

Madloti.

Msipha wayenengoti leysisifaca laha esiphongweni, laha
 ayelimale belwa naFanakati. Kojwa yabuye yaphola njena. Kwase
 kusala sifaca lesa esiphongweni. Wate wafa naso sifaca lesa.

Wenele wabuya, nje, ufati etosila lijiki lekumbuyisa, kwatshi
 ene, ngelilanga lelo lekuba kutodliwa ngalo, kugetwa titsha,
 wathelaka Msipha. Wegqwala sibaya. Babana nje inyoka iluhlata
 iyiyulu.

14 Lenyoka inesifaca laha esi phongweni. Bathi ene, wuyena
 lucobo Msipha. Nesifaca sahe. Yena wabuya ngamdlange kugetwa
 titsha.

Wenele wabonwa ceje, kwabuthana mawabo. Kwase kuphuma
 mfowabo nomhulu ese thetha. Lomfowabo nobetama kungena Mahobiya
 ngelinxele. Efuna kumngena esemadi, engakahulumi.

Kwafwaneleka kokuba kuthethe yena, ke. Wayesethetha, ke.
 Esho kokuthi, ene, "Wejile ufike wena wakaHlophe! Wafika
 sikulinjele kokuba ubuye. Utobeka tingane taho. Nako, ke
 nekudla kwaho. Nayo iyabi lempemvu esibayeni. Eyaho. Buya
 utodla nako kudla kwaho. Nali nelijiki ligqwele titsha emsamo
 15 kwaho. Buya! Sikulinjele (Esho ebula indlu eyitungeta)."

Buya utobeka tingane taho nakekhuhlaneni, utiphilise.
 Nempela athethe, athethe, abe seyi hlaba iyomo leyo. Ihlidwe.
 Inyama ilengiswe endlini kwahe. Kwalalwa kwasayaphekwa yadliwa.
 Lase liya nyamalala njalo lidloti lelo.

Mahobiya wasala wati hlalela hona endlini yahe mangabe
 sekuphelel lijili. ~~Wam~~ Wayesebuya mhuluwe wahe etshi
 utomhulumisa kokuba amngene. Wamphenjula Mahobiya watshi ene,
 amfuni.

Wambonisa kahle kokutshi madloti atombeka, nje ngemehlo

15 lahlophe, amnike mandla andle tingane leti tihule kahle, yena
akubekile kungenwa. Eyahe injoda ifile angeke ate ahale kabili
16 aphathise banu ngenjoda yabo.

Wakusho loku wakweja. Watihlalela wondla tingane tate
tahula. Gengqeza waganwa yinombi yaVethe. Yatala tingane taba
yisithupha. Sitshasami waganwa yinombi yaShonkweni, watala
tingane taba yilithoba. Bangukudla watala taba tine, enombini
yaGeshenge.

Mahobiya waha lomhulu muti wemajodana ahe. Kojwa wats
wafa eseguge eyi muphu. Kojwa atange angenwe ngoba wala
kungenwa. Kojwa wadlula watihlalela kahle, nje, noma engangenwanga.

Yikona kuholwa loku lokwangena Mahobiya. Kwamwedela
lithemba lalilinjileyo. Wabona ngehlidiyo ino nengabonwayo.
17 Noma abe engevi ekholwa wuNkulunkulu wemaholwa, waholwa yilidloti
lenyeni wahe kwekutshi noma engaseho yena, uyilidloti.
Utomsebedela ino nekhanyayo. Utomwahela muti ngoba ene, yena
usebona ngale laha kuqelwa hona tibusiso.

Waholwa munu engevi eholwa wuNkulunkulu, kojwa ekholwa
yilidloti lahe. Kunjalo ke, kuholwa. Kuyilithemba lelibekwayo.
Kuyikubona lokungabonwayo.

Noma munu eholwa noma yini, kuye kufwanele abe nelithemba
nalibekileyo. Abe nekubona lokungabonwa, ekubona ngehlidiyo
yahe neyethembe lithemba layo.

18 Nemaholwa angempela aholwa kanjalo wuNkulunkulu wawo. Aye
ethembe tinjaba tohe netiyingqwele le tihuluma ngaye, kwekutshi
ene tiyiliqiniso.

Abe setimisela ngehlidiyo kwekuba ahlukane nayo yohe
inkohlakala. Eme kahle. Yihona etovana naye. Kuyothi ke,
mangabe eqhube kahle, kwate kwaba ke kufeni, ambone ke lowo
mhlobo wawo.

Kuyalela munu indlela.

Kucala yayingeho migwaco le neseyihona nohlanje.
Kwakuyambwe kulanjelwana, ngoba indlela iyincane. Yayiba hona
mitila yetomo. Kojwa laha iphela hona mitila leyo, indlela ibe

622

18 yiloku ihombe embili yona. Kube hona la tiphambana hona. Munu abute kulabamwe. Bamyalele kahle.

19 Kuyalela munu indlela. (Continued)

Kuyino leyulu kuyalela munu indlela leyambayo. Ngoba indlela yiyona lefikisa munu laha econje hona. Mangabe munu engayati indlela ngeke afike laha econje hona.

Ngitonibonisa leno lengiyishoyo ngetinjaba netimbili. Lemwe yingane kwane. Lemwe yinjaba lehona yaMaluluza.

Ingane kwane.

Imbwa.

Kwesukela. Manombatana lamabili eqele kunina kubakashela kolonina. Ayelamana lamanombatana. Nina wavuma. Kojwa wabuta kokutshi, ene, indlela oyibuta kubani njengoba engatange ake aye kolonina na?

20 Abe sethi lamanombatana kuhle nina awayalele indlela bohe banu bayayalelwa nje indlela bangeduki. Nawo atshi atova mangabe nina ewayalela.

Nempela, ke, nina waphumela nawo enyango. Wawahombisa indlela natophuma ngayo ehaya. Wawatshela kokutshi, ene, ayoyamba ayambe afike laha tindlela titibili. Nemwe iya ngake sandleni sekudla, nemwe iya ngakesandleni sebunxele. Wona ayambe ngekesandleni sekudla, ayiyeke lena yangakwesobunxele.

21 Yatshi inombatana nenjala, mangabe sebeyambe bafika kuletindlela, ene, yatshi yona "Mana utshe asote siyambe ngedlela neya ngakesandleni sebunxele." Yayiphikisa lena lenqane. Yatshi yona, ene, "Mana utshe site siyimbe ngendlela neconje ngakesandleni sekudla."

Baphikisane, baphikisane, lomumwe angavumi kuyamba ngendlela neshiwo yinomumwe. Kute kutshi sigqino, inombatana leyulu iyambe ngendlela leyo leyihombayo yona. Le leya ngakwesebunxele. Kwathi inombatana nenqane yayamba ngendlela lebebeyiyalelwe wunina leyangakesandleni sekudla.

Behlukana, ke. Yayamba le nenqane. Baye bafika laha kolonina. Bejabula. Badla balala. Le nenjala inombatana, yayamba yona kwati kwahlwa iyamba. Kuyiloku behlukene ingadluli namuti nje nalowojwa, nje.

22 Kutshe, ene, laha kuswelela, yafika emtini lomhulu. Wahiwe kahle ngempela. Kojwa kuvuliwe. Yohe minyango yahona igengeletawe nje. Akuho munu ngekhathi. Kojwa sokuyaswelela.

Leno imunangalise unwanwa. Ngoba ngoku ubese timisele kwekutshi utokhuleka injawo yekulala kulomuti. Ejele kokuba ate avuke afune indlela leya kolonina ngakusasa. Ngoku, ke, aboni munu kulomuti. Kani futshi lomuti uvuliwe. Athule, athule, atimisele kwekutshi ngeke asadlula la. Utolala hona. Abe sehwelela ngetulu eluphahleni ngakandle kwendlu. Ngoba uqikelela kwekutshi munu abeki etulu.

23 Munu ufike ayambe abeke embili. Abe sejeqeta ngemuva nakemaqaleni. Abe sebeka kasi. Ngeke nje umbone munu enele engena ena endlini abe sebeka etulu.

Nani nje nihleli laha endlini nje, anitati tino netiphawu lekayo laho etulu kokutshi tingaki. Kojwa etindongeni nakasi, niyati yohe ino yahona. Ngoba munu uyacalata ajecete. Kojwa ejwayele kubeka etulu.

24 Noma munu econje ngekeje sono noma esokweba noma esokuphinga noma esekuhleba, uye atimisele kuseda lesono sahe. Kojwa abe selungela kucala. Atshi engaka sukumi kasi kuba asicale, abe sejeqeta. Ajecete ngembili angaboni munu. Ajecete ema celeni omobili, angaboni munu. Ajecete ngemuva angaboni munu. Abe sebeka kasi, ke esonweni sahe. Asede ate asiceje. Esuke ayambe engabekanga etulu.

NjengeNgengeni.

Ngengeni wayeyilisela nelibi neleba tomo netimbuti. Kwase kuyisihatshi sekucala kufika kwebefunjisi. Kuholwa kusa fika eliveni.

Kwātshi nganolumwe lusuku bafika kwahe. Bashumayela ngeyosi neketulu. Bahomba etulu betshi ene, nomaweja ino nembu Jesu uyokubona. Kuhle kwehlukana nenkohlakalo. Ngoba noma banu bengakuboni, Jesu uyokubona yena.

25 Bayamba. Kwasa ngengeni wabita ufwana wahe lahleti eba naye. Watshi, ene yamba sambe siye kokweba natiya timbuti, asisayati inyama. Bafika kutona timbuti leto.

Watshi jece, jece, ngengeni ate abona munu. Watshi kufwana, "Nawe jeceta fwana. Awuboni munu?" Watshi ufwana "Cha amuho munu." Wabuye wahipha umese wahe Ngengeni, ngoba wayetohlida ibemwe lehulupheleyo. Bethwale inyama, bashiye sihumba.

26 Uthe esethi uyayigwata watshi ufwana, "Baba, kahle." Wema Watshi "Ubonani?" Watshi ufwana, usucalatile yohe injawo. Kojwa awutane ubeke etulu. Hhave etokubona yini Jesu lobehuluma labaya befunjisi labebefike kitshi? Hhake ubeke etulu ubone kokutshi akuboni yini."

Injoda yashaywa yilualo yayeka. yatshi, "asigojuka." Ayiphinjange yeba. Yabe seyiphenjika iba yiluholwa.

Umunu usitwa nayingane yahe imsinjise engotini kunesimwe sihatshi.

Hhabe, bengisachuba inganekwane yami yembwa.

Lenombatana, ihlale ihlale laha etulu kwendlu kute kuqhakati tiyanyeti. Kojwa mweti wawungeho, ngoba inyanga yayifile.

27 Ithe ingasati, yeva "Gqisha! Gqisha! Gqisha! Yenule mehlo. Ibone! Hhabe! Yimbwa Seyaba ngangelithole leyomo. Yethwele munu ngenomo. Eomunu ufile.

Ifike naye imuthi dinsi kasi. iconje endlini. Iphume nelikhadi. Ilibeke, Ithathe maseko isekele. Ibase unilo. Iboshele etiko yeda tuni. Kuvuthe. Ibe seyibamba likhadi ilibeke etiko.

Ifike ijumele munu lonefike naye umfake elikhadini. Ichamele ekhathi. Kube sekuba yimadi lawo.netopheka ngawo. Iloku icoshela migodo yayo ibasela. Kute kuvushwe. Yephulele esithebeni idle.

Yeyidla inyama yemunu kwaqhasha mathambo. Ithe isakhotha unomo ngoba seyesuthi, yasho inombatana. Yathi "Hhawu! Kani unje?"

28 Kwaba yihona imbwa ibekaetulu. Yayibona inombatana. Yathi, "Yeyi wena! Wota laha." Yathi inombatana, "Hhawu! Kani unje? Ngeke ungibone ngehla."

Nempela imbwa yathi uyalinga kukhwelela yehluleka ngoba imbwa akusona silwane nesikhwelela emithini. Yabe seyithi, "Sengathi ungake uyambe uhuluma ngami, nje. Ngova! Ongibona!" Yasho yesuka yayamba.

Nenombatana yehla. Yaphinja ngendlela lechamuke ngayo. Yfika la tihlangana hona tindlela. Yangena ngendlela le yangakwesokudla. Yathuntutheka ngelijubane. Yagijima, yagijima, yaye yangena kolonina.

29 Yafika sebelele. Kojwa besateka tinganekwane. unilo usavutha ~~ixx~~ etiko. Yavula yangena. Bayibingelela. Yavuma. Yase ijaha kulala ekhathi. Loku ninahulu ulele nalenombatana yekhwabo. Yona yafuna kulala ekhathi. Yala lenombatana yekhwabo. Yala yaphetha yathi yiyona netolala ekhathi. Yate yathi lenombatana, "Ayi, vuma ngilale ekhathi ngitonitshela injaba."

Injaba Yembwa. (2)

Kani lembwa lebeyipheka munu iphume nganemwe indlela ceje laho ehaya, yabe seyiyobaca laha kuhlanguana hona tindlela. 30 Inombatana lena ingena ngendlela ithuntutheka, nje, imbwa iyalanjela ngemuva.

Ithe kokuba ingene ekhathi kaninahulu, yabe ime enyango imbwa, ilalele.

Ngoku, ke, k iyavuma inombatana lenqane. Kokuba jadewabo alale ekhathi. Isimjaha, ke, ngekuba ayiteke ayisheshise leyonjaba nathe utoyiteka. Nempela wa yiteka jadewabo.

Uthi, ene, "Ngiyambe ngayamba ekwehlukani kwethu, ngaye ngangena emtini la kuswelela. Ngakhwelela etulu kwendlu ngahlala. Lomuti uvuliwe kojwa akuho munu ekhathi.

31 Ngithe ngibona kwaku gqishatela imbwa. Iqiqinge munu efile. Yamphaka yamudla.egqekeni."

Watshi ninahulu, "Hawu nanenanami! Wejukile! Akusayambwa ngaleyondlela. Leyombwa yayefuywe wumunu yakhula. Yadla banu. Wena ubona lowo muti usuyiligobongo njalo, banu bahona bacejwa ziyona leyombwa. Ibapheka.

Ngoku, ke, seyiye iyambe ibatingela kuje, ibuye nabo itobapheka. Nawe, nje, usinjile. Thula ungayiteku lenjaba ebusuku ngoba funa mhlawumbe ibe iyakulanjela, nje. Futhi iyeva mangabe kuhulumwa ngayo.

32 Balala. Yangena. Yashisa ludosi lwempisi etiko. Balala bohe banu waye! Kwasala inombatana yojwa.

Yathi imbwa, "Vuka! Nginike sigqiki." Yayinika. Yathi "Vuthela etiko." Yathi, Hhi! Wena uyambe uhuluma ngami? Utongifunja!" Yahala inombatana, ivusa ninahulu. Wahonqa wate wabadlatela ninahulu. Phinje aphaphame.

Imshise nangesihuni. Phinje avuke. Ibasike nangetino n netibuhali. Phinje bavuke.

33 Yathi imbwa. Choda dobe yawuchoda mbila. Yathi imbwa wupheke dobe. Yawupheka. Yathi, "Sila ucaba." Yawusila. Yathi, "Vuba." Yawavuba masi inombatana. Yadla imbwa yesutha. Idla njalo imbwa iyasebeda inombatana ibashisa ngetikhuni itshi, ene, iyabavusa, kojwa abavuki. Ibasiphule netinywele, phinje baphaphame. Basuke batihonqele njena.

Yaceja imbwa kudla. Ithe seyesuthi, yayibita inombatana. Yeta. Yesusa titsna leti yatibeka eseleni. Yase ita embweni njengoba ibitiwe. Yayibamba imbwa, ibamba inombatana. Yayixhela ephimbweni. Yafa inombatana.

34

Yayixhabela, ke, ngoku. Iyhipha titho. Phela yesuthi ngoba kaje ivuba yona. Yase ithatha ihloko yayiphanyeka etulu. Yathatha minede yayiphanyeka etulu. Yathatha sifuba yasiphanyeka. Yathatha mathumbu yawaphanyeka. Yathatha liqolo ya liphanyeka. Yaphanyeka tiphanga netingalo tato. Tohe titsho tajikiswa m endlini.

Lendlu phela yilena nebuywa ngetiningo yate yabambelela kasi. Unyango unesicaba lesi neselukwa ngelugonothi. Lesivulwa ngekuba sifukulwe sisuswe sibuye siphinjiselwe mangabe sokuvalwa. Unyango mufushane. Munu mangabe engena uye agaqe. ngemajolo.

Batshe ene bevuka ekuseni bate bavuka lilanga seliqophile. Nembwa seyikaje itiyambele yate yatifikela enjaweni yayo ya tihlalela hona. Nenombatana nebeyihlidwa seyite yoma nenyama yayo le nejikisiweyo. Neligati kasi laha beyihlidelwa hona selite lanquma.

35

Sebevuka ceje sebemangala njela banu. Wayesebona ninahulu kwekutshi imbwa leyo imthungathe yamuva kokutshi ene ulaha ehaya yabe seyibalalisa ceje isimxhela. Bahala. Bayobika kubo. Yaphela ke lenganekwane.

Maluluza.

Kwagana inombatana yaMsimango. Yenjela kuNgilazi Qele. KuboNgilazi kwahiwe laha eMzombe. Wayesesuka ke Ngilazi eyokwaha eThemba.

Ngoku, ke, mkaMsimango usefuna kuya kanjodakati yahe. Lofati ligama nabitwa ngalo kutshiwa wuMangononje, wamema MaFasitele namaGemenke kwekuba bapheketele yena aye emtini wenombi yahe.

Bayamba ke. Baye bafika eTingolweni. Babona manombatana namabili. Babuta indlela neya eThemba laha bebeconje hona.

622

36

Bayibute indlela. Lamanombatana abayalele ngekutshi phinjelani emuva. Noye niphume esangweni.

Bayambe labanu. Baye bafike elisangweni babone indlela. Bacheduke. Kojwa bayisole lendlela. Kwaba yilaha, ke, esabonakala lamanombatana. Engakasitheli. Nawo eyamba ngendlela yekhwabo.

Bamemete banu, bebuta kokutshi yiyona yini indlela lena. Amanombatana athi, "Ayi nocheduka ngembali. Babe sebeyayamba ke. Bayamba, bayamba, bate basithela. Nemanombatana lawo awabe esabonakala.

37

Bathe bethuka babefika emasangweni lamabili, oconjene. Nelimwe lingehla, lelimwe lingedasi. Baqubanga kuphuma ngehla, babaye babe nengconjo yekutshi mhlaambe ngehla yimuti wemunu yini ngoba kwakunona sigxumu semithi sitshalive egcumeni.

Bayeka kuphuma ngaleyo ndlela leya ngehla. Baphuma ngelisango lelingedasi. Yini leyobeyamba. Bayamba bayamba bate bawela ufula. Lanetha ngoku litulu. Yabakhuhla imbula bate baba madi ceke.

Bayamba bayamba phinje bafike eThemba. Kani abasafiki nje bejuke lanaya emasangweni. Esikhundleni sekuba baphume kulelisango lelingehla baphuma kunelingedasi.

38

Baphuma njalo boniswa yilamanombatana lamabili labayalele kambi, abejusa. Ayeka nekuyamba nabo ayoba hambisa laha kufwanele baphume hona, loku kwakukejude kungevu kukuje kuwona. Kojwa wona w awate nje anaka ashaya kusengathi lisango limwe nje. Kani lokunganaki kwawo sekweja injaba leyulu.

Balahleka banu. Bayamba bayamba ngoku bafuna kuhlanguana mihlathi yitinjaba tema hata. Imvula lena lebanethayo iyabanja ngempela.

Basebebona muti ngake ndleleni. Baphambuka babuta indlela neya eThemba. Awu! Bamangala, nje, banu kwekutshi ene, labanu bebekaje bephumaphi laha ukute batobuta eThemba kuje kangaka.

Nabo, ke, babuta kwekutshi ene, konje yiphi hona laha.

Watshi munu, "Laha yikeNqabeni." Awu! Bamangala nabo.
Sebehlangene mihlathi yitinja temakhata nelitulu linetha.

39 Lomunu wayesebaphekela lijokwe. Baphuta. Banqibilika.
Wabayalela kahle, ke, indlela nencamulayo.

Beya bafika kahle eThemba laho la bebeya hona. Bafika
sebeyibuyoyiwana. Inombatana yalaho ehaya iyuMaluluza, ligama
layo.

Lengane yayiva yayiva lenjaba, yawati lamanombatana. Yesuka
yaconja kubo kwawo. Yabuta kokuthi yiwona yini layalela banu
indlela neya eThemba na? Bebathathu.

Avuma lamanombatana. Wawathethisa. Esho kwekutshi wubani
lono notshi akutshi mangabe eyalela banu indlela adlale ngabo?
Kwakwalani kokuba ayambe nabo abahombise kahle laha betophuma
hona? Wawabuta kwekutshi, "Awati yini wona kwekutshi ene
40 inyathi ibutwa kunabaphambili na?

Yini ngoku kutshi kuyiwona nakembili bathi banu bebuta
indlela wona abayalele kabi? Awubeke ke labanu baqishe bafa
yimakhata.

Wawashiya ebajata, nje, mahuluza. Wafike wawaqeba
kulabanu labejukileyo. Mafasitele wejabula kahulu ngalesedo
saMahuluza. Wayeselayeta kuyena kwekutshi ate awatshela lawo
manombatana kokutshi kuhle akhawule buthatha lobu. Amyalele
kahle munu indlela engamati. Ngoso ayobitwa ngekutshi
yibathakathi. Ngoba ayofike achenyele munu ebuta indlela,
munu asuke ejuke alimale. Loko kube yisihlebo kuwona ngoba
ayoduma kabi eliveni.

41 Mboyisa (Inyanga).

Kwake kwaba hona inyanga. Ngoba ninyati kokutshi ene,
tinyanga leti tatihona nakucala. Ligama lalenyanga kwaku
wuMboyisa.

Ngoku, ke, lenyanga yelapha yelapha, yate yabitwa kunelikuje live, ngenxa yekwethembwa njalo. Yayamba yayamba, yate yaya kuje kahulu nelihaya.

42 Kwaba yisihatshi nesije impela ingasaqabangi kubuyela ehaya. Kwaphela mimwaka leminingi impela iyambile. Kojwa inga ganiwe yona. Isebeda. Isenetonon, nje, netiningi impela laha iyambe ibaphilisa hona. Uyichumile ngempela usebedi wayo webunyanga. Sekusele kona nje kwekuba icoce tino tayo tiye ehaya. Nayo iye ehaya kubananayo.

Ngoku, ke, ehaya yayinefati emumwe. Nesithembu ingasedanga. Nakekuyambeni futhi ingenabo bafati yelapha njena. Ichumwe yibuhulu kuphela. Bohe banu behala ngemahambi ayo, ngoba lowo neke yamwelapha uyasinja. Inelikhono ngempela.

Ngoku, ke, Mboyisa lona etibule ngenombi. Wayeyishiye inqane. Yate yagana engeho. Bayibuyisa bafokati, betoyibika ngetomo letiningi. Bafike bafowaboyise abate baba nalivi lekulinika bafokati babita inombatana kwekutshi ene, ayibuye. Yabuya.

43 Bagqigqa, ke, ngoku bafokati. Bajaha mhlaleli kwekuba ahlalele acinishe. Kojwa mhlaleli angatholi livi ngoba yise wenombi akeho, waya kokwelapha kuje. Kuyewakala ngabongivile kwekutshi ene uhona. Uyelapha laha ehona.

Leno neyejekayo, kani ibuhlungu ehlidiyweni yemkahe. Uyabalisa ngenlidiyo. Utshi, ene, "Ngagana munu. Wangishiya ngimnqane. Ngimasu mathathu yikuphela. Sengaphuthelwa yikutala.

Sebangihleka bangihleka bate bangeda siliwa sabo. Bafati bohe bahlala nemajoda abo. Mina oyami ayifanga. Ngakukojwa kokuba yafa ngajela. Ngaba wufelokati. Kojwa yayamba. Yangishiya ngimnqane. Yangesulela nemuti ngejwa. Kani 44 yiyona neyangi bita. Yangidola yathi ene, iyangithanja. Kuhle ngitoyiphembela unilo. Ngoku, ke, seyangesulela ngemuti. Ayisabuyi."

Ikhale, ikhale, iyosikati yamboyisa. Ikhala mangabe iyojwa. Mangabe ibona banu, yesule tinyembeti ihleke. Kwate kwaba kegatini lokweja. Yejwayela. Yayeka kuhala. Yondla tingane leti, tahula.

Nayi, ke, inombatana seyigana. Ngoba phela munu ulobolwa kuyise. Amuho munu nongesukela inombi yemumu edla mabele athi ukhwemwana kuhle ayiqele kuyena. Yiliqala nelibi lelo. Alejiwa nelite. Inombi iqelwa kuyise mangabe yise esaphila. Ayiho nemwe indlela.

45 Ngoku, ke, mkaMboyisa abuye acale kasi afikelwe yilusidi nolwesabekayo ngoku. Kani wayesehohliwe. Acale kasi futshi. Abalise ngehlidiyo ethi, ene, "Injoda yami yangishiya ngimadi yayamba. Engabe yayisolani kumind. Yangilihla netingane tami tingane. Ngatiphatha ngematinyo. Ngaba yisini yebafati kwahiwe. Mina ngafelwa yilive.

Ngoku inombatana le yami seyitosika sami. Nayo ngeke igane. Banu sebeswele kwekutshi batohuluma nabani." Ihale ihale iyosikati. Kutshi mangabe kuchamuka banu esule tinyembeti atshule. Ahleke. Kwenele kuhlwe nje banu balele yena
46 uyasikhihla sekwaliwa. Esaliwa sekute kweswela nengane yahe. Yeswela menjo.

Kani leno lehatshata ufati isite yevela nakwabakasi. Nabo sebeyalubona loluyambo lwaMboyisa kokutshi, ene, aluhombi nete. Ngoba ufati uyahlupheka. Kani utiphethe kahle. Mboyisa usebeda ino nengabuyeli ehaya.

Mboyisa Ebuyela ehaya.

Kwathi ngalilanga lambe walala Mboyisa laha la elapha hona. Uthe esathi yoti nje, ~~sihlwathi~~ sihlwathi sekucala, waphupha. Ubona ufati wahe emuje kahulu ethwele uthwalo ehloko, eyamba. Uyamba, nje, uchubwa wuyise waMboyisa longaseho. Loyise songathi, ene, wembethe sikhumba. Naye muje umnyama,
47 uchuba mkahe. Abe sethi esababata loko abe sekhangwa yinombatana yahe yematibulo, iyambe ihala ebalanjela.

Ethuke aphaphame. Asuke ashaywe yilovalo agule. Abe nengconjo yekutshi ufile. ufati wahe. Lumshaye luvalo lumone. Abuye alale futshi aphinje aliphuphe leliphupho lahe.

Kuse ceje, abambe inonjolo yahe ayigwate. Ayipheke, ede likhuthu lemphako. Washiya kasi yohe ino yahe wayamba waconja ehaya.

Bathe bethuka ehaya, babembona echamuka ngendlela nayeyamba ngayo. Waye wangena ekhwakhe. Wafica ufati ehleli endlini.

48 Uthe naye engatelele lutho nje, wayembona Mboyisa ethi galakaqa enyango. Wethuka ufati wema ngetinyawo. Wathi ethuka base begonene naMboyisa. Wathi ufati ethi uphumaphi Mboyisa, naMboyisa wayethi. Hhawu! Kani usaphila fati wami?

Kwaphela sihathi esijana bemangele kuthule moya. Mboyisa wabuye wahlala laha esililini sebaufati. Wahlala esigcikini sahe ejute kwefati wahe. Wamlanjisa liphupho lahe lelim shushisileyo. Late laphinjelela kabili busuku bumwe.

Watshi evuka ihlidiyo yahe yabe seyihluthukile. Wafikelwa yilusidi lwekutshi ene ufati wahe ufile. Wavuka ~~wabamba~~ wabamba indle la nayatiyo.

49 Nefati naye wamlanjisa kwekutshi naye yiloku ehala sekwaliwa. Sekutshi noma esethi ukhohliwe usecejelwa wuNomathonsi usegana. Bayeni sebegqigqe, bagqigqa, babuyele emuva bejinga kwekutshi batohuluma nabani.

Leno, ke, yase imcalisa kasi yamweda wahumbula kahle futhi kwekutshi ene nengane yahe ngeke igane ngoba yise uyaphila. Wayamba ngoba ala mina. Leno yabuye yamlethela tinyembeti futshi.

Wayesethi ene Mboyisa, cha! MaDlambi, bawo lona uyilidloti lelishushisayo. Uvile kusola kwaho. Ungisola njalo ufwanele. Ngoba nami ngayamba nginomona ngikuthanda. Ngayamba ngithi

50 ngiya kosebeda.

Mangabe ngifikile esebedini, wafike wangichuma usebedi.

Baphila banu. Bangishayela tomo lucaca. Ngahuheka.
Ngelapha njalo ngayisa embili baphila banu. Bangishayela tomo
nemagusha netimbuti.

Ngoku, ke kutshi mangabe ngicabanga lihaya, ngisuke
ngingabi nathuba lekuya hona ngenxa yesebedi lengiwubonayo
ngehlidiyo. Ngibe sengethemba wena. Ngithi wo! Ufati wami
ungiphathele kahle ehaya.

Sekuthi kokuba kufike leliphupho lelingilanjulelayo
ehlidiyweni yami sengibona, nje, kwekuthi ufile, sekuyihona
sengisuka kasi ngibamba indlela nengiyatiyo neconje ehaya.

622 Mboyisa ehlabela lidloti neliwuyise iyomo.

51 Uthe Mboyisa esehlenganisile kuhuluma nemkakhe, wabita
tingane tahe. Watibingelela. Watibungata. Wayiva nenjaba
kuNomathonsi yekugana kwahe. Wejabula. Netingane tejabula
tibona yise. Wayesethe ake tiye kothota tingane.

Kuthe nebafowabo bengakafiki nakufika, wayese phonseka
hona esibayeni eseyidumba iyabi yahe nempemvu. Ihuluphele
igqwelc ithe swi. Iyisiqhenge.

52 Walithetha lidloti leyise. Walithetha walithetha! Elibonga
kwekuba limkhanyisele kwavuleka imbobo nemwede ahumbule
tingane tahe. Ngoku usefike ehaya wqtifiqa tisaphilile tohe.

Wamnika nekudla loko kwahe iyabi leyo. Waqela ngayo
sibusiso kwekutshi ufati wahe netingane tahe naye babambane
ngetandla nekhwemwana lo notoqela inombi yahe. Bachume.

Wayigwata iyabi. Usigwata njalo bafowabo abeho. Abakofiki.
Bathe beta ehaya base beholwa wulwasi nje. Itomo isibomvu
esibayeni. Useyihlide nebafwana bekwelusa, nefwanyana wahe
wemagqino Sithembiso.

Bathe bembona bengakomthethisi, wayesebacinela, nje. Muti
sokuwo wahe. Sokuwuyena esebabingelela ngekuthi abambambise
inyama bamngenisisa.

622

53

Bathi bechopha bafati betohlala kasi, yabe ingena inyama esebosela. Isingena ngetithebe. Kwabe kuhlekwa kujabulwa kuba nje. Badla, badla, badla!

Bafika nebahelwane. Kwabuswa ngempela. Icebile leyomo. Bayidla banu abakhohlwanga.

Setiyaxoxwa, ke, tinjaba laha, bafowabo bemlanjisa kwekutshi nenombatana isiganile, setixoxelwa etulu kwetitshebe tenyama. Kuyadliwa.

Naye useyabatshela bafowabo kwekutshi ufuna kwenele kuphele lelijili, nje, kekubitwe ukhwemwana wahe ete nemkhongi lowo ake atobabona.

54

Bavuma bafowabo bathi loko kulungile. Wabatshela nekutshi ufuna kubahlabela imbuti abavume. Bakubonga loko bafowabo bathi kuhle.

Yadliwa, ke, lenyama yaphela. Kwabuswa kahulu. Kubusa mnjeni neticeleli. Wemukeleka kahle Mboyisa ehaya.

Wayesethatha bafowabo lababili nabanqqne. Wayamba nabo eyambe ebahombisa tomo tahe netimbuti nemagusha. Eyamba tohe tinjawo la ebeyambe elapha hona.

55

Bayicoca, bayicoca imahla lena, bayichuba. Kwaphela inyanga yohe. Bafika ehaya sekusikitela nje tomo netimbuti nemagusha. Waba yilomhulu mnumtane lona. Aphinjange wayamba kwase kusuka bona banu labagulayo bete kuyena.

Kuthi mangabe munu egula bamyalele. Bathi nawuya Mboyisa. Yamba uye kuyena. Utofike uphile eke wakuphatha njena ngesandla sahe.

Wayethe ecala eyamba wabe esembonile ukhwemwana. Wawvuma ngembuti.

Kwayamba kwayamba wasina nomathonsi. Naye waba nemuti wahe, watala tingane tahe taba yilisonto bafwana baba bathathu manombatana aba mane wabe sowuyema.

Unilo. (1)

Unilo lona unetinjaba netiyulu. Akumangalisi kokuba banu labamnyama ngekwemvelo banetihlidiyo netihle. Ngaloko angisho kwekutshi kubanu labamnyama atiho tiphoxo tahona, kamwe netigebengu tahona.

Yebo tihona. Njengoba tihona kutona tohe tive kubanu nabahulu nakubafokatana. Sihlala sihlale sibe hona siphoxo sahona, noma yisigebengu sahona.

Angihulumi, ke, ngaleyo njaba. Ngihuluma nje ngehlidiyo yemunu nomnyama. Ngiyisusela enilweni, ngemvelo yemunu nenilo.

Ngithi unilo uyinjaba kumunu nomnyama. Akumangalisi kwekutshi umunu unehlidiyo nehle kangaka ngekwemvelo. Ihlidiyo yahe ithanja kotha unilo.

Uboke uwucophele unilo. Emwini unelilangabi nelithanga kuphaphatheka libe hlophana. Kojwa ebusuku ubovu utshi awufwane neligolide, ligugu lelive neletive.

Loko, ke, ngisho kahle kwekutshi ligoliye yiligugu letive. Ngoba munu wayengalati ligoliye kwekutshi ene liyamba, nje, liyiligugu nelingaka. Wate waliva ngetive kwekutshi kani nempela ligugu yiligoliye. Munu yena ube ati kwekutshi ligugu lahe yitomo. Sigwili kumunu nomnyama bekuba yilowo mnumtane nowefuye kahulu tomo kutshiwe, ene, lomnumtane uyisigwili k lesesabekayo.

Nangoku ayikopheli leyo yobo. Munu nongenayomo anasithudi nanohla. Noma kungate kushiwo kutshiwe lomunu hhave eqebile! Hhave liliningi ligoliye lahe, kuvane kujaleke nje, mangabe engefuye yomo. Ngoba alibonakali ligoliye. Kojwa tomo tiyabonakala.

Munu utshanja kubonwa ngemhlo kushiwo ino nebonakalayo mangabe kutshiwa ene sibanibani uqebile.

Yiyo lenjaba ngoku labafwanyana labatishaya mahumushana beye batshi laha emajolobeni mangabe sebesebede bathola noma yisihlanu noma yilishumi, ufwana ayambe aye kolishintsha

622

59 aleje tinjibilishi nabopeni agxushe etikhwameni tetingubo tahe. Ayambe ekhwahletisa, ke. Ejela kubukisa kwekutshi useyisigwili. Kube sokutshiwa lowo fwana ugangile. Kani leyo yihlitiyo yebunu.

Mnumtane uthenga sibaya. Sibaya lesa sibonwe ngemehlo.

Kuthiwe lomnumtane uqebile. Akujiki. Kunjalo engconjweni yemunu.

~~Mum~~ Ngihulumisa ngenilo, ke. Ngithi unilo ebusuku ubovu utshi awufwane neligugu letive. Yilesa sihatshi, ke, laphe unilo uyinjaba hona.

60 Ngiyawubona nje emwini laha usehlophana. Usuke uyinjaba kubanu besifatana. Bepheka kudla begqigqitela bepheka, bepheka, bepheka. Kube sokushona lilanga, ke. Unilo ucale kuba ube yinjaba. Ngesihatshi usufwana neligoliye.

Ngalesa sihatshi, ngisho sekushona kwelilanga njalo. Wohe munu uhumbula unilo wekhwabo. Unilo wetuni nje tilihlathi. Tuni netinemalahle. Ngoba live lisathulile tuni betithotwa yibanu besifatane. Betithota emahlathini emvelo. Betati tuni netinemalahle. Nototshi ene mangabe utibase kusihlwa, nje, tokhihlika kute kuse tisawuphethe unilo nakekuseni ufati aphebe nesikhuni sakusihlwa sisawulonjolotile unilo.

61 Betati tuni netingothiwayo, njengelijungamuti, nje, nokutotshi mangabe ulibasile, muti ujungeke, wonakale, ungabe usahlangana. Betati tuni letithi mangabe tibaswe tibange lukhwekhwe.

Bati kahle futshi kwekutshi ekuseni umunu lowo wesifatana, usebedi wekucala evuka, uphuma nesitsha sahe sebusuku (sigcozi). Aceje lowo sebedi ceje athathe ushanelo ashanyeke ahlanganise netibi takusihlwa ngoba tibi atichithwa ebusuku. Tibanga buphofu.

Tiye tishanyelwe, nje, tibekwe incwaba ngemnyango mangabe sokulalwa. Loyovuka kucala, ke, wesifatana, wuyena notothipha tibi leto ayotilahla etaleni. Futshi tibi leti tibanga maqala mangabe kute kufike banu timi incwaba becece. Utotshi wethuka kube kungena banu banemimwe miti betohumbula kubasa maqala

abo layejiwe wumnumtane ngesihatshi nesijala. Kani kohe
 62 loko kwejiwa wufati wahe. Atibutshi tibi ngekuvuka kwahe,
 utiyeka tite ticewe yibanu. Kube sokuhumbuleka macala, ke,
 abe semngenela mnumtane.

Kunjengenotha lona, wenilo. Ubuthwa njalo. Ungabi mningi.
 Njalo ekusene ufati mangabe eshanyela uya wubutha awulahle,
 kucambeka nomusha. Ngoba nawo unetinjaba tawo. Mangabe sewute
 waba mningi mumbi.

Mangabe sowumningi tingane tiye. tithanje kuganga ngawo
 tiwubale ngeminwe mangabe tothile. Mangabe tingane teda loko
 tiyakhutwa tisheshiswe kuthiwe yekani unotha ninga dlali
 ngawo. Ngoba mangabe nidlala ngenotha kutolwa banu nabajala.
 Baxabane balwe.

63 Futhi unotha uyisangoma. Mangabe ingane seyilumuliwe, noma
 ingalumuliwe unina wayo eyinyefutele, iye yejenje. Isuke
 iconje etiko, iyinqane, nje. Ifike idlale ngenotha kothiwe.
 Kani isihlola sisu kunina kwekuthi sesihleli leselama yona.

Akugeji loko. Kuye kutshi, nje, kuhleliwe kothiwa, isuke
 ingane idlale ngenotha. Ubone ninakhulu eyiyabula eyisheshisa.
 Bengakoboni bohe banu. Ayithi yabu ayigone. Abe sethi, "Hhawu!
 Wota laha! Wena utohlololela tingane tami."

64 Labambonileyo babe sebehleka bethula. Labangambonanga
 bangasho lutho. Laba labambonileyo bamwayitela kahle ngoba
 ingane ijalula ifihlo yebanu nababili. Ngoba phela kuke
 kufihlwe, nje, noma ingane seyilumuliwe kungacali kushiwo.
 Ite icine nengane. Site sibonakale nesisu kumakhoti kube yihona
 kushiwoyo. Tithi tiyisihlanu tinyanga, kuthiwe timbili.
 Ingane, ke, yona isuke idlale ngenotha sisahlala sisu sisafihliwe.
 Ayiyabule, ke, ninahulu. Bamwayitele, ke, labambonileyo eyiyabula
 kwahe. ingane idlala ngenotha.

Unilo (2).

Bafati nemanombatana bathota magoco eme emahaya. Kube
 hona ligoco noma yimagoco nangathintwayo nayokothiwa ngamdlange
 liphenjulile. Kube yiloku, ke, tihona nje, tuni letitobe

65 tothiwa nje, tohe tisuku. Ngoba manombatana nebafati bayathota njalo.

Kuthi, ke, kusihlwa, kungeniswe tuni. Kubaswe unilo. Ubaswa wufati wukulowo muti, Ngoba bafwana batovalela tomo babuye. Bafike bafalakahle tinjukwana tabo kunina, baconje etiko inombatana isathi iya bonja. Nabo bafike batifuse ngakasi kwelibojwe.

Tisiva tifike tiphuma kokweshela, noma taliwe noma tinga liwanga. Tifike tifalakahle tinjuku kunina ticonje etiko. Tona ke, tifike tibongele bafwana. Fithi sukani ngothe. Tandla tiphambane etiko. Kuhale tingane. Kubangwa unilo. Kube yilowo athi eyami lenjawo, kube yileyo ngane, ithi eyami
66 lenjawo, uve sokukhala ipama kubangwa unilo.

Nina walabo lanu, ke, leyomi ayilamuli ngenomo. Uye asukume kasi. Athatne tuni angene nato atibeke kasi. Abe sethi enombatane ni le nebeyisabonja kudla, athi, ake wephule ubonjele kasi.

Nempela inombatana ilephule ilibonjele lahaya eseleni. Ngoba ngoku umphakathi lona usuphambanise tandla tawo laha etiko. Uyejwa nothanja kugxabalata avimbele labanwe injawo nangetandla nangetinyawo.

Ngoku, ke, nina wabo uphetha tuni telikhethelo. Netinge nanuthu. Utowubasa. Awubase. Uvuthe. Ube yingomane. Uve tingane ticala kunqibilika. Sowuyaduma unilo ngoku. Sokuyiloku
67 kusuka tihlasi tichuma tishise tisiva. Kuhlekwe. Kuthiwe, yeyi wethu! Ucomiwe. Iyiphilanombi nekhuluma ngawe? Atihlangule nefwana, ehleka.

Utothi wethuka, ubone sebehlehle bohe ngoku. Amseho nosatosa etiko sokufujumele ngoku endlini. Inombatana seyiphakile. Isiba nika kudla. Sebeyadla bayaceja. Ibanika madi baya phuda, uyaxuba mnumtane. Bafwana baphumela enjango bayoxubela hona.

Inombatana isusa titsha iyashanyela. Uyawugalela futshi nina unilo.

Sekutobuthwa, ke, gnoku. Yise, nenina. Netingane tabo timanombatana netebafwana. Neninahulu. Neyisemhulu, mangabe besehona.

68 Kutoke kuhlalwe, nje, hona laha etiko. Tiphume, ke tinjaba. Tinjaba netinjala tekuhlabana kwabo emini beseyitisiva, ngakuyisemhulu. Tinjaba tabo beshela tinombi. Tinjaba tabo betingela. Tinjaba tabo besina.

Etalukatini tiphume tinganekwane. Kube kuhle! Bawothe unilo tite totele tingane tilale hona.

Kutshi nebafwana ubabone sebelala manqeshane ngoku. Utobe souva mnumtane ethi, "Hhaji yambani ngiyalala ngoku!"

Nina usetotshi kumshakazi mangabe esehona ufwana nose ganiwe. Athi nina, lethi laha ingane nanami yamba uyophemba wendlale. Nempela abe semnika ingane, esendlala ephemba elawini. Yihona etotshi engena unyeni etolala kube sokuhona nomumwe unilo. Sokufujumele.

Nenombatana iyophemba elawini labafwana. Nanemwe iyophemba la belala hona kaninahulu. Sekutohlakatekwa, ke. Kuyiwe ngetinjawo tekulala. Kube yilabo bendlale etinjaweni tabo laha belala hona. Bafike bothe hona. Babe sebeyalala tihlidiyo tihlophe.

Uve ingane ilele iphuphe ihleka yojwa. Ikhulume ngaletinjaba nebetixoxwa kothiwe unilo. Munu athi noma eyambile angahohlwa yisi hathi sekushona kwelilanga. Senilo wekhwabo.

70 Nakekuseni futhi. Nina, nomthebe wemuti, utovuka awugalele nongako futhi. Titovuka ceje tingane netinqane nenitinjala tiphuthume enyango. Tothi tisacosheme enyango tichama, tiwuve usujuma ekhwabo. Setitongena nesivalo sohe. Tifike tihlale totshe.

Mnumtane uselungiselwe naye imvuka yahe, nayi. Netingane setiyanqama ngesikhokho. Useyangena nofwana lona nonemshakazi usebundlata eya kunina eyohlala. Abe sethi yise, "Yeyi, Geta wethu ute laha sidle!" Esho ehleka.

Phela naye usetama kumjabulisa. Uyamkhulisa. Utodla naye imvuka le, ngoba elawini kudla akungeni hona. Kohe kudlelwa laha ekhwabo.

Sebeyadla, ke, neyise. Babuye bothe. Mnumtane yena abuye atilalele nje, ke. Mangabe sokuphume lilanga ke, sokushiywa
71 kasi unilo sokuyahlakatekwa. Kuyiwa kothamela lilanga. Lihlakaniphe ceje kuhlakatekwe futhi.

Labelusayo beluse. Labatingelayo bayotingela. Labayophuta lijiki baye koliphuta. Labejani balweje. Kojwa manombatana nebashakati abawothi unilo wekuseni. Bona misebedi bayicala kumnyamana.

Unilo (3).

Siyambi siyahlupheka mangabe sokushona lilanga. Live mangabe singalati siye sifise kuhlwelwa sibonile kokuthi solala kumuphi muti. Mangabe lilanga lishone singawuboni muti, siye sibone ngenilo uthi lokoloko! Sibe sesithi ngolala lahaya laha kutshi lokoloko!

72 Yiyona lenjaba neyayeja banu balale emitini yematimutimu, ngetihatshi tetingane kwane. Athi munu ngolala lahaya laha kutshi lokoloko! Kani uyotitshela emitini welitimutimu. Limnike injawo, njalo libanike injawo. Libanike mafutha ebanu bagcobe. Baphele mandla.

Bathi belele lifike liqoke walo sebelele bebolile begcobe mafutha emunu. Lithi ngitodla lo, ngesule ngalo, ngidle lo, ngesule ngalo, ngigcine ngalowaya onyawo songathi kaje tiyamba ehlabathini!

Munu ate adliwe yimatimu nje yitinjaba tenilo. Ngoba ati kwekuthi laha kuthi lokoloko hona, utofeki aphaatheke kahle. Eya nakubo ngoba ati kokutshi banu botha behlidiyonye behlidiyohle futhi. Engeho loqabanga kokuthi angeke ahlide
73 lomumwe.

Tive unilo tiyawufihla. Tiwufake etitofwini. Futhi tiwubase ngetinotino. leti tebucikwe. Kojwa kuyohe leyo mililo awuho

unilo noneluxolo njengenilo wetuni takendle temahlathi ekutimilela.

Uhona unilo wetitofu. Neniwo wemalahle. Nenilo waphalifini neminilonilo, ke, neyatiwa yitive. Kojwa unilo nokhiphisa tinjaba netinjala netihle owetuni, telihlathi lekutimilela.

Unilo lobaselwa mdletane etele. Ubaswe ube yingomane. Ubaswe ute uhulise ingane. Ihule iwujamela. Ihule ite ihleke. Ihleke nawo iwudlalisa. Ifisa nekuwuphatha ngesandla ngenxa yeluxolo neluvayo mangabe iwotha.

74 Kojwa kuyisimangaliso. Unilo lona uletha luxolo nolungaka, njena, uyashisa. Ngeke uwugangele. Ungasha ubonyuke.

Sekwate kwaba hona siga kubanu sekuthi, "Sikhuni sibuya nemkhweteli."

Futhi, ke, unilo lona ushisa njena, lekushisa kwawo kuyasebediswa. Kuyosiwa enilweni. Mbila wekosa uyiligugu kahulu. Nabatata futhi uye wosiwe mangabe kothiwe. Nedobe tiye tigayingwe. Nembila uyagcadwa kudliwe luqanya. Lutshwele.

75 Kohe lokudla lengiku balayo akudlelwa indlala. Kudlelwa kujabula. Banu bancintisane enilweni wekhwabo betalana. Nenyama yekosa futhi iye idliwe. Nenyoni futhi mangabe ufwana eyishayile uyinika yise noma wuyisemhulu, noma wuninahulu. Yosiwe. Yena anikwe ihloko.

Ngako, ke, yiyona misebedi lena nehumbulekayo nejalwa yikotha unilo.

Inombatana ithi iyinqane ibe ifunjiswa kuthota tuni. Ifunjiswe nekubekelela sipheshula senyanja yetuni. Iye kotethula ehaya ceje ibongwe.

Nahona ekuthoteni laha yihona laha kufunjelwa hona yohe ihlobo yemidlalo. Nekuboloha nekuchuchumbela, nekusina nekweja yohe ihlobo yemidlalo nesuke ~~ni~~ ihona ngaleyo yathi. Ngoba phela kothotwa, kuthotwe, besekudlalwa.

Tingane kucala betidla ceje ekuseni tiyambe tite tibuye
 lishona. Setifika netuni. Kaje tiyothota ceje, tabe
 76 setilibala yikudlala late lashona. Ngisho tingane timanombatana
 belu. Tifunje nekweja iyatha yetuni. Nekutethwesa tikufunje.
 Tifunje nekusiphula nekweja (tibopho) mabanje.

Iye ithi ihula inombatana ibe iwati kahle usebedi wetuni.
 Ibe seyikwati kahle futshi kuphemba unilo. Kutshiwe inombatana
 neyehlulwa yikuphemba unilo ngeke igane.

Ithi mangabe isacala kufunjiswa kuphemba unilo, kuthiwe
 kuhle iguce ngemajolo. Ingawucoshameli unilo, ngoba ngeke
 uvuthe mangabe iwucoshamele. Utoqima.

Lenjaba yohe lesengiyilanjile, yiyona njaba iyiyulu yenilo.
 Mangabe isiva isiconje ngekuganwa ngempela, iye ibeke inombi
 nehle kuyona njena, ngicinishile mangabe gw ngisho njalo.
 77 Ngisho ngoba amuho munu nomubi. Ngoba munu mangabe emuhle
 kunomumwe mubi kunomumwe. Yikona loku banu baxuba kangaka.
 Nabamwe baje nabamwe bafuphi. Nabamwe bamofu nabamwe
 baluhlata. Nabamwe bahuluphele nabamwe bajaqile. Nabamwe
 bayimathatha nabamwe bathobile. Nabamwe bayimagagu nabamwe
 bayimabimbi.

Ngako, ke, isiva ifike itihethele inombi neyithanjayo.
 Iyidolele kugana. Mangabe iyidola ifike ibonise, ibonise,
 ite iyibone. Iye kuyona. Iyeshela ngekutshi ene, Nombi,
 ngiyakuthanja. Ngifuna mangabe uye kongiphembela unilo.

Ibe isathe tshiki, tshiki, abeke kahle nje urokati athi
 78 ngikufuna uye kongiphembela unilo nombi. Ibe seyiyati, ke,
 inombi kokutshi mangabe esho njalo uyifuna endlini. Ayifuneli
 esihlahleni. Uyifuna endlini. ~~Ng~~ Kokuba abe wunina webanu.
 Aphembe unilo endlini. Kothiwe.

Leyo nombi ivuma ceje ibe seyigoya. Ibakwe. Ibuyiswe
 ngetomo llobolwe. Igqagqe. Nempela ibe seyiwuxala, ke, usebedi
 wekuphemba unilo.

Kugcina kwa Mboyisa.

K13/27

Uthe mangabe esehleli ehaya Mboyisa, wahuluma. Uthi, "Hhawu! Ekuyambeni, kohe kwami ngangingenelisiwe. Unilo wemiti wawungangenelisi. Lalishona ceje ngihumbule mkami. Ngihumbule sigciki sami nengangihlala kusona etiko.

79 Ngihumbule engosela mbila. Engose batata. Engifujumetela madi ekugeta. Ngihumbule sosa nenyama. Ngihumbule sixoxa tinjaba tehaya sothile".

Kojwa laha ekuyambeni, siyambi asiwothi unilo. Kuye kuklele bona banwanwa bakehaya etiko siyambi sihlale lahaya elongweni.

Kothiwa njena ihlitiyo yesiyambi iyabalisa. Munu ahumbule injawo yahe emtini wahe. Kokutshi, ene, ukuba ukehaya ngakube naye unqibilikile. Ungqebelekile.

80 Utshi ene yena Mboyisa, ene, "Ngeke ubuye uphinje ungibone ngijamba. Ngeke njena ngiphinje ngimshiye ufati wami. Kaje ngangiyambe ngikhedamisa sengathi anginafati. Kwenele kuhlwe ceje ngihlushwe yikutendlalela"

Nempela Mboyisa aphinjanga wayambe elapha. Kwase kuye kute tona tiguli kuyena ehaya. Wate wafa esetihlalela ehaya nje, etijabulela ewumnumtane emtini wahe.

MaNgubo.

Mangubo wayenemasu layisihlanu. Kojwa tingane tahe tengelamani. Wafike watibula ngesiva. Welamanisa ngayo isiva futhi. Ithe laha yesusa lunyawo yagula yephuka. Kwasala yena ufwana welitibulo.

Wayesephinja watala isiva. Wayeselamanisa ngenombi. Taba tinathu tingane tahe.

81 Lesiva lenqane yeva, yaba sigadlaba yaba nelisu ngempela. Yethembisa. Nenina wate wa yibeka ehlidiyweni yahe. Wayethemba ngempela.

Kwathi ihlidiyo yahe yathanja kweya lofwana nomhulu wabeka lona ngehlidiyo yahe. Kwase kutshi, ene, laha inombatana inemimwaka nemihlanu, ufwana enemimwaka neyilisonta, Mangubo wabeletha.

Loku ubewumunu nongahluphi yena, wayengenqeneki. Ninatala waqabanga watshi cha, uyabeletha kani ingane ita nyova. Yalimala.

Mangubo wema sibirji watshi, "Wo! noma ngingate ngihawule nekutala, angihathali. Ihona isiva yami neluhlata nebeka ngelihlo nelingaka!"

Bayikhweta, ke, lengane netelweyo. Bahlala. Kwaphela masonta lamathathu.

82 Loku phela tingane letihona tinathu. Ngoba wufwana wematibulo, yilofwana nonemimwaka neyisihombisa latibuka ngaye. Sokuyinombatana lemwelamayo, le nelamwa yilengane yefwana neyambileyo.

Bayathanjana, ke, najadewabo, yena lofwana nobukwa wunina. Uthe esuka wayehlabeka. Wagula kabi. Wahlabeka najadewabo. Kwayiwa enyangeni yafaka, yehluleka. Kwayiwa kunetimwe kwaphela tisuku taba yilishumi begula. Washona ufwana lo nobukekayo.

83 Inombatana nayo yabe iyayamba ngoku. Lesihatshi kwakusekanja kufika befunjisi ekhathi kwelive. Yabuya imi yebanu emangqwabeni. Wafika ufati wemfunjisi wafumanisa kani nalenombatana iyagqashuka ngoku. Seyiyabanja kwesingedasi naketingalweni. Sokushisa esifubeni nje yikuphela.

Wayithatha ufati wemfunjisi, wayamba nayo, wayoyelapha. Nina wayamba naye. Wafika wahetha iyosi. Wavuma sono nasedileyo ethi ene, asenanjaba noma engasatali ngoba ethembe ufwana lowo noyambileyo.

Yholwa leyo sikati Ingane le kwema kufa. Yabe seyitama kwephuka. Kojwa ayate yephuka. Yagoba uqala. Sifuba saya embili mahlombe alahleka emuva. Kwaba hona umgoji laha ehlodweni, wejiwa ngoba sifuba siye embili.

84 Yaphila ingane. Kojwa yahlala seyinjalo njena. Tayihleka tingane. Kube buhlungu kunina ebona ingane yahe ifika ikhala iphuma kodlala kaje ithukwa yinetimwe tingane. Athule, athule, athi yini ngoba wuyena nkulunkulu lona nowajala mina nengane yami ivumelwe wuyena kokuba ibenjena.

Futhi wuyena nkulunkulu nojale letingane tona taba tihle atate taba nasiqi. Pho! Loku kohe kuwusebeji wetandla tahe, nithi wuyena lona nothe letingane atihleke ingane yami? Ayi! Atange asho.

Ikhale ikhale leyo sikati iva buhlungu ehlidiyweni ingane yayo ihlekwa yibanu labaphilileyo. Ibe seiyathanjatala. Itshi, ene, "Yosi! Ingane yami iyahlupheka yilekwephuka. Tingane tiyayihleka. Ngiqeka kwekuba uyelule. Unemandla ekuyelula. Ngivile befunjisi betshi wawutiphilisa netishosha netimmuthe 85 kucali. Nanohla mandla aho asehona. Ungangisita uyiphilise lengane yami. angitalanga, ngatalela kasi. Nane ngikuphetheyo kuhlekisa banu. Ngiqela ungivele yosi uphilise ingane yami uyelule."

UNjabatebanu.

Uthe esuka lofati wayehlala sisu. Kwabe kufika sihathi sahe sekuhululeka.

Uyalala, ke. Sekuthi ebusuku lobuhulu ekhathi kwemasuku namabili, aphaphame. Uyavuka uyeva kwekutshi kani uyasikwa. Kojwa uxinwe yibuthongo. Abe sethatheka njalo. Usethi Yozi! Usephupha njalo ngaso lesi sikhashana.

Uphupha songathi kumnyama mbe. Uva munu ekhuluma naye. Livi elenyeni wahe. Kojwa kumnyama, asiboni sidumbu semunu.

622

86 Lomunu akhulume naye, athi, "Nawo Njabatebanu. Wuyena lowo Njabatebanu! Uyohulumela thina banu! Nawo, ke!" Abe sephaphama ufati. Uphaphamiswa yilivi lahe. Usehuluma kahulu yena ngoku. Uthi, ene, Uphi njabatebanu laha?" Yena uthi ubuta kunyeni wahe.

Abe sethuka ephaphama. Uphaphama nje, bahunqa bohe banu laha endlini. Amuho noma mumwe munu hobekileyo. Abe sebona kwekutshi kani uyaphupha.

Abe seva esesikwa kahulu. Buphele nya ngoku buthongo. Kuse bavuke. Ninatala atshi abayohlakula eligxeni. Injoda ithi yona iya eTingolweni. Iya kobasa iyomo yayo kumunu neyamwelaphayo. Nempela iyambe hona ekuseni.

87 Mshakati lona yena atshi kunina tala uyagula. Utosale aphaltate inyongo. Abe sethi ene, ninatala, ene, mshakati ate asale emba majumbi apheke babuye bedla.

Avume nje mshakati. Bayambe bohe. Asale yejwa. Kuthule nekusikwa. Kuthi laha tomo nje tingena ihladane esibayeni, ingane ithi "Ngilaha ngoku!" Akuho noma mumwe munu laha ehaya. Wuyena mshakati yejwa. Nofwana wetomo. Uyasenga.

Ashaywe yilualo mshakati afikelwe yikwencena kwekutshi, ene, utokwejeka ino neyayikaje imwejile. Ingane itota nyova futshi afe.

88 Athume ufwana wetomo atshi aye kobita Masikhuze atolanja imahla yahe nebekwe wumunu. Afike. Abe semtshela ethi kuhle amlinje. Useyasikwa. Amlinje kute kufike ninatala. Esabe Masikhute. Ithule inimba. Abe semshiya Masikhute agojuka.

Kutshi nambana babuye boninatala bamfiqe esekelawini. Bafike beyamba naManqaphayi. Bafike kungatange kekuphembwe nakuphembwa yiloku kusile. Belambe befile.

"Hhawu! Mshakati uyephi?" sekusho ninatala. "Hhabe! Nawu! Uyabeletha!" "Hhawu!" Abe sephuma ninatala eyohuda. Wejiwa yilualo. Manqaphayi yena angene. Ambambe. Abelethe.

Asho ngalenjani isiva yahe le! Lehlophe! Incwaba!
 Yemajoda! Wate wayitala munu ingane! Yasho nganelingaka livi
 89 leli! Yutshi ene, "Iwa, iwa, iwa-----!" Utshe yise engena
 ephuma eTingolweni, watithela etulu kwayo ingane seyigetiwe
 igonwe wunina. Vatshi galakaca, ceje, wema. Wabakata. Ufica
 sekugqwele bafati elawini lahe. Usebona nina ugone ingane
 sengatshi yinjala ngetinyanga netinathu.

Akhohlwe nje. Uconjo wahe wejuke. Angaqabangi ngenkahe
 kwekutshi makube ubelethe. Atshi nina, ene, "We! Unanami
 watalelwa wufati ke nohla! Wota uyibukisise nayi ngane yaho!"

Kube yihona kutshi dwi engconjweni yahe! Athi "Hhawu !
 Ngatalelwa wufati!" Esuke nganelihulu lijubane! Agijime atungete
 indlu. Kutshi ngemuva kwayo abe segibela endlini ekhwela
 90 eluphahleni ngelijubane ate ehle laha eseconjene nenyango.

Ngoba phela uthetho wakucala munu wayejenjalo mangabe
 etalelwe wufati. Wabe eseya ekhwabo. Wafike walitshela likhehla
 neliwuyise kwekutshi usetalelwe wufati. Waleja lisiko lekutalelwa
 wufati. Wambonga yise. Washo kwekutshi weje bujoda.

Wayesesuka yise ema enyango kaMdletane eyobonga kumshakati.
 Ebonga kwekutshi ene, usebejile wabeletha kahle.

Ligama lengane.

Sokutshi kokuba udlule losebedi wohe, usenqibilika mshakati.
 Uselisho ligama kwekutshi lengane ligama layo wuNjabatebanu.

91 Naye ulive ngemunu esuku elele. Uthe eva weva munu esho
 kahulu, livi yena wathi elenyeni wahe. Weva ehuluma ethi, ene,
 "Nawo Njabatebanu! Wuyena, ke, lowo Njabatebanu noyohulumela
 tshina banu!" Naye wamphenjula lomunu. Yena uphenjula njena
 utshi ene, uphenjula unyeni wahe.

Uthi, "Uye lowo Njabatebanu lombikayo?" Usethuswa yilivi
 lahe ehuluma usephaphama. Ekuphaphameni kwahe mshakati,
 usethuka ebeka. Kani bohebanu bayahoqa. Nenyeni lo wahe uhonqa
 songatshi ene uhudula tikhumba. Ute angqongqe.

Yena mshakati athi ephaphama njena kube kubasile eqolo.

92 Esesikwa loku kona. Wuvani ke, esethi noma esebeletha, usebuye ubeletha ufwana. Wayesebona ngempela kwekuthi lesiva ifike neligama layo. Kwabe sokuba wuNjabatebanu njalo.

Kuthe laha esebutisisa mshakati kuninatale kwekutshi ene, uhona yini munu nowake wejeka ino nenjena, wafika neligama elichuba embili?

Wavuma uninahulu. Watshi kuyejeka loko. Munu nothanjiweyo yimadloti ekhwabo, uta neligama lahe. Wayeselanja injaba yemadloti nahulisa banwanwa ngelisiko lebanu.

93 Watshi ingane ifike italwe mhlaumba inesihluthu nesihle ngempela. Itolala. Uyibone iloku ihleka sinyamu. Ubuye uyibone ihala sinyamu. Kunesimwe sihatshi ite iphaphame nje ivuswa yikuhala.

Iyavuka iyanqela. Ijamela nina. Iyabala ngeminwe yayo, ibuye ivule tandla, ibuye itivale. Ite ihleke. Ite ihulume yojwa. Ite ifunje kokutshi ta,ta,ta. Ite ihlale. Ite ifunje kuvaka. Ite ifunje kugaqa. Nemwe igaqe ihlehle nyovane.

Ite ifunje kugaqa iyise embili. Ite iyambe ngelujonga, ime ngetino, ite yeje uyedana. Ite isuse lunyawo icathule. Ite igijime. Ite iyeke libele iseyino nje yemadloti nayibumbayo tohe tisuku.

94 Ngoba noma isahula ite iceje kuhula eyiphethe eyitobota. Iyelula eyikhuluphalisa eyeja yohe mihuba lena. Mangabe seyihule yaceja, ke, abuye ayitholise mshakati. Abuye ayibumbele yona futshi ingane yahe mangabe ewalalele kahle.

Wayesemtshela, ke, futshi kwekutshi ngekwebanu, kuye kutshiwe yitalukati nemaxhegu lamajala akulowo mhaya nasuke ekekhati kwalawo madloti nasuke ethumelwe kutobungata ahulise unwanwa.

Watshi awuboni yini nemwe ingane italwa ihloko yephothene yaba yimphicolo. Kunele kulalwe nje, abuye madloti ayihe ayihe ngetingebeti tetigubu tayo. Kuyasa ihloko yenga seyibulungene kahle.

95 Leyo ngane, ke, seyithenge ngelunwele lwayo kumadloti. Kubuye kulalwe. Ayincide esuku ethi, "Eya lenywana lengahuliyo lena, kutote kuphele lisonta lohe iyiloku ingangesibi. Khula loku!" Ihale ingane ilele, ite ibe nesilokotane.

Wona, ke, abe efakelela inyama. Liyaphela lisonta banu sebethi Hhawu! Yate yatimuka ingane yemajoda. Munu angathi, ene, seyinetinyanga netinathu.

Abuye asiphule nolumwe lunwele athenge loko kuyincweba kwawo eyihulisa. Abuye ayibonge. Futhi. Ayikitate. Ihleke yome Eyibonga ethi, "Awuboni, ke, banu sebekubona, ke? Khula kahle. 96 Abe sembumba. Afake iswebu yanesimwe salukati noma yinelimwe lixhegu leselayamba. Letalukati ke, tihlangane nalamadloti najalayo kwekutshi, cha abumbwe afwane nami, noma afwane nasibanibanyana, esho lomumwe munu welutalo lwekhwabo.

Abe sefakwa, ke, leyo swebu. Athathe lunwele ma madloti ethenga loko kwaha. Abuye amncwebe futhi. Emswaphuluta. Athi eya lenywana nethambe kabi songathi yimbwalakaxa ye livila nelingenamathambo. Awutabalati yini ngemathambo aho bakusinise ucine? Uqabang uthi ohlala ngani? Nyoko kufwanele athole nemwe ingane ngoku! Uqqbanga uthi kutobe kuse njena wena 97 ugoniwe umjala kangaka?" Ihale ingane iphupha! Kani ayiphethe madloti ekubumba. Ayayipotota.

Ithi icala ihla ngetinyanga netinathu, ibe seyicothuke tinywele setisuke laha ngaketindlebeni tagegeka esiphunju kwate kwahlangana kunemwe indlebe. Kuthiwe ingane idliwa yibuthethe. Kani tinywele leti ithenge ngato k kuhulu kumadloti najala banu ebahulisa.

Kuye kutshi nje mangabe ingane seyiceje imwaka igunjwe
 ceje tinywele tishiswe tihlanganiswe nempepho ngamdlange icala
 kugunjwa. Kusuke kwejelwa kwekuba lempepho ibe yiliphunga ne
 98 lihle njalo kuyona. Madloti angayifulatheli. Abuye njalo
 nendali yawo atothengisa kulonwanwa. Ahule evile.

Ngoku, ke, mangabe eseyamba Usetomila matinyo kutshiwe
 yibathakathi. Nawo amiliswa yiwona njalo madloti. Ngoku ke
 asetoloku eletha indali nje. Abesethenga unwanwa. Usethenga
 ngematinyo, nangetinywele, nangetinywala.

Usetoloku atshi ene elele afike madloti elethe maphupho.
 Maphupho nakhulisayo. Ngoba phela kutshiwa indali yawo yiwuli.
 Kuba hona sihlandla nje nosendlalayo. Uthi mangabe uke wema
 kusona sinjite nawe, sikubeke noma yikuyiphi injawo.

99 Yiko loko nokuye kweje ingane iphupha itifukula ceje
 injite. Incamule tigoji. Iye ihlale lahaya ngesheya. Isuke
 ithenge lesa sihlandla ngelitinyo layo emadlotini napotota
 tingane etihulisa.

Kubuye endalini yemadloti kube hona sihwama sawo
 nesigqwele imali. Naso sithengwa ngelitinyo. Ingane ithi
 iyaphupha ibone seyithola imali nje. Iyiluhu endleleni.
 Kuyibofagolweni, nabosheleni, netinjibilishi, nabopeni,
 nabozukwa, netikoshimani, nabopondo nemashumi nabovana.

100 Lemali munu aphuphe eyithola ilanjelana. Acoshe acoshe
 acoshe ingapheli. Abe seloku ebona sengathi akusemali kahle.
 Abukisise ate afifiyele. Ayibambe ayibale ayibuke. Ate
 aphaphame nje kunessimwe sihathi kuyiloku efumbethe.
 Aphaphame ceje afune, afune, ethi utothola lemali yahe kani
 ayiho, ■ ubephupha.

Laho, ke, usuke ethenge sihwama semadloti nesigqwele
 imali. Esithenge ngelitinyo lahe.

Abuye aphuphe ethi akuchamuke kudla kohe nakuthanjayo.
 Kuchamuke noma yini nje, ino nemnandi. Igqwale sithebe.
 Adle adle tohe tinoleti netimnannji lake weva kuthiwa tihona.

622

Kojwa uyavuka usenomona. Atiseho letino tohe. Kani ubephupha.

Lahoke kuthiwa asuke emthengisele ngesithebe nesitidekayo.
Wenele usibeke, nje, kasi kwegqwale tohe tihlobo tekudla leti
101 udle. Kojwa uphaphame ungasakuboni kohe loko sowunomona njena.
Naloko kuthengwa ngelitinyo.

Ubuye uphuphe likhuba wenele ulibambe njena, lisuke
lilime yohe isimu liyiceje ngesihashana njena.

Laho, ke, asuke emthengisele ngageja tilime. Tiningi tino
tawo natijayisayo. Ngoba kuba hona nabombita tipheke. Kube
ga hona nelisongo nolifaka ceje ungabe usabonakala.

Uthi noma ufika majoda ehlabhe inyama, angakuboni. Usike
noyithanjayo wose udle. Noma ufika ephuta lijiki, ufike uphute
nje, nawo, angakuboni. Noma ufika ebema ligudu, ufike nje nawe
utshume nawo, angakuboni.

Uphuphe tohe tinoyino leti. Kojwa uvuke kungaseho lutho.
102 Uyahula, ke, mangabe kunjalo.

Liphume litinyo. Uyambe ufike enjaweni udunuse. Uhiphe
ihloko yaho ngekhathi kweminede. Uthi, "Hloyile, hloyile,
ngiphe laho nelisha, mina ngikuphe lami nelijala. Usho
ulijikijela. Uphinjele emuva ungabeki ngemuva.

Nempela Hloyile asale alicoshe. Alibuyisele emadlotini.
Ahleke ahleke, eligona litinyo laho. Wena, ke, usale
sewuyisiphukuphuku, nje. Kojwa abuye akumilisele nelimwe
nelisha.

Yikona, ke, loku nibona tingane netihumukayo tingevi
kangaka nje. Tihlekwa yimadloti. Etithengisela ngendali yawo.
103 Tona tiphuphe tite tikhukhumale titshi ene tithenga luhulu
kani akuho lutho, tiyaphupha. Ingane yaho ungayishaya,
uyishaye, ute uyibulale. Kani uyatihleka nje. Iyakhiwa ingane.
Yote ihlakaniphe iloku yaphupha.

Uthi, ke, ninahulu waNjaba kuMshakati, wena mshakati
 lucobo lwaho, uyisilomo sawo madloti, Akuthsnja umnqane.
 Wate wahula ekutshanja. Nohla, ke, asekufiqa ubeletha
 asekucambela ligama lengane yaho athi, ene, "Nawo ke
 Njabatebanu! Wuyena ke lowo. Njaba tebanu noyohulumela thina
 banu!"

104 Wamangala, ke, Mshakati eva leno nabengayati. Nami futshi
 bengingakwati loku ngikucala njengoba kuhulumwa nje,
 bengitekela lenjaba nenye, nayayiye yejeke etinganeni, nabatshi
 isejeka nanohlanje.

Kulahla munu ephila. (No 1.)

Ingane mangabe inenyoni iye iye kolahlwa laho kwake
 kwashaya hona litulu. Munu notoya koyilahla ,ayambe nayo
 ebusuku. Babe babili nenyanga leyo yengane..Baphathe ingane
 neluhlanga, nelihambi netobojwa ngalo igetelwe hona ceje
 ibuye.

Itofike inyanga imbe sisele hona. Ayiboje iphubutele kusona.
 Ayimise hona ayigete ngethi ikhalele hona. Aceje ceje nina
 lowo ayithathe ayambe angaphinji abeke ngemuva nayo. Ate
 ayongena ehaya. Inyanga yona isale igciba. Ilungise kahle.
 Ibuye, ke, nayo.

105

Kulahla munu ephila (No.2)

Munu noba emjala nje, ubethi mangabe eloku ekhatshata
 ngekugula, alahlwe.

Kufunwe inyanga. Kufunwe silwane. Noba, nje, kuyimbuti
 noba nje kuyiyuku. Lesilwane sincumwe. Kukhiphwe ligati laso.
 Inyanga ilisebede ilisebede ngekweda kwayo, iyambe naye iye
 enabeni, nje.

Laho ke, sokumbiwe ngodi. Kuhlwile belu. Isitofika kulomgodi
 ikhulume, ke, kuwona mavi ekuba isiyamla hla lomunu kuwona.

622

Usekhathatile ngekugula. Tohe tifo letimfunayo atibe tota kuyena ukulomgoji. Tomfiqa hona tititike ngaye hona laha.

106

Usehumulile ke lomunu. Isimngenisa ke emgodini. Esema ebeka ngempumalanga. Umi njalo uhlubule cwe. Ibe seyichamuka ngemuva kwahe inyanga. Iphethe ligati leli lesilwane leso nelibiliweyo ligwele imbita. Isimthela ngalo ehloko.

Bekake, munu naye atshelwanga kwekutshi utokwediwa njani. Futhi kuhlwile. Leligati liyabanja. Kwejelwa kona kwekuba ethuke. Usetomthela ehloko emngcangcatha embucunga esho ethe yemukela kufa nawo, ke, ngiyamlahla. Ungabuye ungihluphe uyambe umbuta kumina nawo ke emgojini.

107

Munu lona yena utokwe thuka ceje akhefutele. Lomumwe ahale ngempela. Ngoba phela wethukile. Kuthi luvalo lwahe lolo kamwe netisila tahe tisale neligati lelo lesi lwane emgojini.

Yena, ke, inyanga imnikete ingubo yahe agqume ebeke hona empumalanga. Abe sephuma emgojini ayambe angabeki ~~xxxx~~ emuva ate ayongena endlini.

Sekutotshi, ke, inyanga lena yona isale igciba mgoji lowo Iwugcibisise, ibe seyibuya nayo. Kube sekutshi, ke, kufa loko, mangabe ehona lokuchubelayo, kusale sekuva tisila tahe lahaya laho alahlwa hona, kuye hona kutshi ngabe tisila leti wuyena. Alulame nomumwe, ngako loku, nje, kokuba elahliwe.

108

Yena, ke, Ntombeyincane wehlula kohe loko kulahlwa. Wehlula kwekucala wehlula kwesibili. Wayeseba wumunu, nje, nophilileyo ngekwahe. Kojwa kwasala sixhwala lesa, nje. Waba wumunu nogobe ngeqala. Sifuba saya embili. Kojwa atange ephuke kuphume sifumbu.

Kwayamba kwayamba nina ezula naye etinyangeni, engabiho inyanga nekwatiyo kursita. Kunetimwe tinjawa kufike kutshiwe seyafa inyanga neyayibasita banu nabanje. Wazula wakhathala nina.

622

109

Wate wabuya esehlulekile, wahlala kasi. Wathanjata, loku phela wayeseholiwe. Watshi, "Yosi ngisite ungelulele nanji ingane yami. Lengane uwena longinike yona. Uyati kwekutshi ene, wangipha tingane netiyisithupha.

Letingane taba yibafwana labayisihlanu, nalenombatana yojwa nje. Ngoku, ke, wabathatha bafwana labathathu. Ngasala nebafwana lababili nalenombatana.

110

Lenombatana yikuphela kwayo ekutaleni kwami. Ngoku nayi inje. Kutshi wa wena awehlulwa lutsho. Ufwana nemadloti, wona ayengisebedela ngisekemnyameni. Ngoku, ke, sengive tinjaba taho, ngova kutshiwa nakenjulo wabavusa naboLazalo sebefile. Ngako, ke, lonanami ngiyaqela kuwe kwekuba umwelule. Nami ngite ngibe wumunu. Ngiqela eligameni la Jesu, Amen."

Phinje eluleke unwanwa. Kuphele mimwaka ibe mithathu, eyithanjalatile lenjaba yahe.

Kutshe engasati, wayamba waya kothekela lengesheya kweMthavuna. Wahlangana nenombatana nabahula nayo. Kani yona yathathwa yiliMpondo layiteka ayate yathola nwanwa laho.

111

Bayacala kubonana yiloku bagqinana beyitingane. Lenombatana imtshela kwekutshi ibuta kuyena kwekutshi unetingane netingaki. Atshi yena tinathu. Abute kwekutshi yibanu bani. Atshi yena, ene, yibafwana lababili nenombatana. Ibe seyiqela inmbatana.

Abe seyilanjula. Ayitshela kwekutshi ene lenombatana iyagula. Ayilanjilanjise. Isuke yona iyiqele icinise. Abute yena kwekutshi yona yathola tingane taba tingaki. Itshi yona, ene, ayitange ke yedlulwe nayinyanga lena yiloku yenja iyisikhwebu, nje, ayibitwa ngalutho. Ibe seyiqela inombatana lena icinishe.

Abe netihloni mshakati. Mngani wahe emncosholotela. Abe sethi ene, "Sha, ngitoke ngofike ngihulume nametala ehaya. Mangabe evuma ngokunika. Wena, ke, wobuye ufike ekhwami.

622

K13/27

40

112

Kulahlwa kwemunu ephila (No.3)

Mshakati lona mangabe efika kuninatale, afike ayihulume lenjaba yahe neyisilima, kwekutshi welamele nanga yabo nabe hlukana beyitingane. Wamqela ingane yenombatana. Watshi laha elanjula ngekutshi ayi, yimwe, nayo leyo iyagula, wayesetshi naye utotelaphela. Yena atange ake abitwe ngamunu yiloku aba hona.

113

Watshi ninatale, loko kuyejiwa. Munu losekhathate njengaNombiletinqane nje, kucala wayelahlwa. Umunu amane amnike nomumwe nje munu. Njengoba phela kushintsha tikhundla yikona kwatiwayo. Ngoba ingane noma yimunu lomjala egula makhambi engevakali, uye anyenyiswe ebusuku, ashintshe sikhundla. Makhambi aye kowadlala kunemwe injawo.

Loko, ke, kuyilite. Lo nonjengaNombiletinqane, wayelahlwa. Anikwe, nje, munu lolukhuni. Longesihlobo, longeyini naye. Munu amnike yena atshi yamba uye kotelaphela. Mangabe esinjile, useyoba wunwanwa walowo munu.

Mangabe egana, ke, sekuyotshi kuhulumwe etomweni. Nalona lolahlelwe kuyena athole. Nebatali nabo bathole. Kutshiwe, ke, munu ulahliwe."

Watshi, ke, ninatale kuhle mshakati amnike yena lowo mnganahe. Wavuma kahle nengane le.

114

Nempela, ke, wafika naye. Wayeseyamba naye unwanwa. Kwatshi nya, kwatshi nya, kwevakala kwekutshi wejwayele Nombiletinqane. Kwatshi nya, kwatshi nya, kwevakala kwekutshi uhuluphele Nombiletinqane. Futshi usetama nekweluleka.

Kwatshi nya, kwatshi nya, kwevakala kwekutshi Nombiletinqane asenalutho, usephilile. Wathula nje nina ate amlanja. Wasebedela kuwona lowo muti bohe bunombi bahe. Wate wathola injoda, wagana. Uthe laha eselobolwa, ke, kwatshiwa bayeni kuhle baye kuyise, i!

H1*

K13/27

622

Nempela, ke, bamlobola banu bemtini. Tomo tajabulwa
ekhathi. Bathola bobobili batali. Kwatshi noma esemula
wemuliswa kabili. Nemahla yahe bayilungisa bobobili bonina.

115

Bamhipha, ke, wayosina emtini wahe, watihlalela kasi,
watitalela tingane tahe. Yaphela injaba.

Ends S.622